

3. Treba je vsak dan gledati, kakó krompir raste, posebno kadar po poprejšnji vročini in suši delj časa dežuje. Ako se pri takim ogledovanju na krompirjevcu kaj posebniga pokaže, postavim, de kaka bela rosa (Mehlthau) na njem stoji, ali de se krompirjevec sploh zapléta ali skup zvija ali de se clo naglo sušiti začinja, se mora berž berž, in sicer tikama tal, požeti in iz njive spraviti. Tak krompirjevec je že ali pa bo vsahnil; ni tedej za nobeno rabo, ampak zamore boleznin iz vnanjiga zraka na se vleči in vès krompir spriditi.

4. Razun njiv za krompirjevo saditev namenjenih naj si vsak kmetovavec, kolikor je mogoče, blizo doma kos svetá za povertno obdelovanje krompirja obderži, in obdeluje naj tega takó, kakor sicer vertnjino; naj tadaj ne zamuja ga v dolgo terpéči suši zalivati, kolikor je treba. Takó si bo morebiti v kljub krompirjevi bolézni nekoliko zdraviga semena za prihodnje leto pridélat.

IV. Kakó s krompirjem ravnati.

1. Ljudje sploh mislijo, de je krompir zrel, kadar se krompirjevec — ne zavoljo kake boleznin naglo — ampak proti jeseni počasi sušiti začne. Vera je sicer, de sad rasti neha, ko krompirjevec vsahne; pa skušnija in premiselk natorne potrebe pod zemljo rastéciga sadú sta učila, de ni samo dobroti krompirja neškodljivo, če se ravno še delj časa po zvéjnenji krompirjevca v zemlji puští, ako je le vreme pravšno in pravšno ostane, ampak de je po tem takim krompir tudi bolj zdrav, krepek in se bolj dolgo hraniti da. Koj po dežji se že clo ne sme krompir iz njive spravljati.

2. Krompir se mora tedaj v suhim vremenu kopati. Kóplje naj se, kakor kolj bódi, z matiko, z lopáto, z rónnico ali z drevésam, pa na tó se mora vselej paziti, de se sad ne rani ali ne preréze; zakaj tak krompir posebno rad v hramih ali kletih trohni in gnjuje.

3. Če vreme pripusti, naj se ravno izkopán krompir na njivi v majhnih niskih kupih na soncu in na sapi nekoliko presuši, préden se pospravi. Če bi se pa zavoljo prevlažniga ali deževniga vremena to ne moglo na njivi storiti, se mora krompir, domú pripelján, na zračnim podu ali pa v zračnim skednji razsutu in presušiti.

(Konec sledí.)

Ipavska in Vrémenska *) turšica.

Od vsih žitnih plemén daje turšica nar več in dobro tečne móke, ktera z réženo moko zmešana da za delavce nar boljši krúh; pa tudi turšični žganci, kakor tudi s tako móko podmetena kaša je za kmeta terdna podpora. Zatorej so Krajnci pametno ravnali, de so se pred nekimi leti sémtertje turšične sétve obilno poprijeli, **) ali nikdar nikjer na Krajnském še nisim vidil takó lepe in rodovitne turšice, kakoršna je vsako leto v Vrémški dolini in na Ipavskim (posebno okoli Šent-Vida), če ji le vreme tékne in je kaka nesreča ne zadene; pa jo tudi nekoliko drugače in z večim trudem obdelujejo, kakor sicer na Krajnském, zlasti na Gorenském; zatorej vam hočem njih ravnanje s turšico povedati, če bi jih kdo v svoj prid posnémati hotel, posebno kjer imajo debélo in bolj močirno zemljo, postavim: v Horjuljski dolini, okoli Verhnike i. t. d.

*) Vreme so dve uri od Senožéč na strani proti poldnevu v globoki dolini.

**) Se vse premalo.

Vredništvo.

Vrémci jo večidel na raztrošeni gnoj pod brazdo redko sejejo; Ipavci pa précej za plugam próti za vsako brazdo posebej potikajo ali sadijo. Kadar skalí, jo pustijo v miru rasti, de je okoli male pedí ali pol čevlja visoka; po tem pa vzamejo cepóne ali matike v roke in jo dobro okopljejo in tudi odkopljejo, posebno Vrémci takó, de so per njenih odgernjenih korenikah jame, v katerih jih sonce dobro pregreje; marsiktero steblo je takó odgernjeno, de po zemlji omahne. Kjer je pregosta, jo okopovaje prerujejo. Čez kakih 10 ali 14 dni po tem, ko je že po čevlji visoka, jo spet zagernejo in posebno zavoljo močnih vetrov s takó velikimi kúpi obsujejo, de jo je malo iz zemlje viditi, in takrat per osipanji jo še prerujejo, kjer se jim še pregosta zdí. V globoke jame vmés se pa preobilna deževnica lepo otéka in se za silo korenikam perhrani, kér ne more odtéči, in turšica berž začne dobro rasti, in raste, de je kaj, če ima le gorkoto in potrebni dež, kteriga ne želí pogostim, kér takó osuta se dolgo suši bráni. Res je sicer, de je tako ravnanje s turšico težavno, tode tako obdelana turšica vse žulje in preliti pót bogato poplača.

Tudi fižola dosti vmés nasadijo, in ga veliko perdelajo, če je le dobra letina za-nj. Sicer pa tudi opomniti moram, de Vrémci in Ipavci imajo navado, svoje velike zélnike (kér zélje vselej lahko prodajo, če ga tudi še toliko pridélajo) pogostim prekladati, in práv je, kar Gorenci per svojih zelničkih še ne špogajo sploh, zakaj kadar je zélje v dveh ali treh létih sebi služivni živež iz njive po večim posérkalo, se po tem na tistim mestu ne bo več dobro ponašalo, dokler se njiva ne spočije in spet ne popravi; zatorej je treba kaj družiga na-njo sejati, kar druge dele zemlje v svoj živež sérka, in takó se njiva počije in popravi, de je po tem spet za zélnik dobra, kar bo kemija gospoda Vertovca razumno na širje razložila, in povedala, de nas sam Bog kolobariti, to je, sétev premenjavati učí. J. P.

Ptičja prošnja.

Ljubi kmetovavci! vémo, de vas je veliko, ki nas radi imate in ki ste naši dobri prijatli. To nam da serčnost, de se me uboge živalice prederznemo k vam z ponižno prošnjo zaupno stopiti. — Znano vam je, de po hudi in dolgi zimi, po tem ko smo že dovelj lakote in mraza vžile, je prišel veseli čas pomladi, naše nar večí veselje in naša ženitev. Rade bi v miru, kakor vsaka božja stvar, živele, torej vas ponižno prosimo, de bi svojim otrokam práv práv terdo zapovedali, de bi nas zdej, ko imamo veliko skerbí z gnejzdenjem, pri miru pustili. Saj véste kakó gerdo in neusmiljeno hudobni otroci z nami ravnajo, kér ga ni takó gostiga germovja, ne takó visociga drevesa, de bi nas gerdi šterkovci ne staknili, naših gnjezd in mladičkov ne pokončali! — Če bote le našo prošnjo uslišali, si bomo gotovo prizadevale vam zlo vstreči; skozi celo leto vas hočemo zgodej in prijetno k delu buditi, in čez dan pri vaših poljskih delih okoli vas in nad vami veselo prepévati. Vaše verte bomo práv pridno varovale, de vam ne bodo gosence lepiga sadja požerle; saj véste, de nobena reč toliko gosenc ne pokončá, kakor me, in de smo zató me male živalice vaši veliki dobrotniki. Ko bi tudi kako zerno žita v vašim polji kávsnití utegnile, ne hudujte se nad nami, kdo je neki rad lačen v sredi jedíl? — majhno škodo, ki vam jo tú storimo, obilno povernemo s bogatejšim sadnim pridélkam. Če si tedej sami sebi dobro želíte, nikar ne pripustite, de vaši otroci naše gnjezda pokončujejo, nas lovijo in morijo.

Iz zeleniga gojzda mesca maliga travna.

Na prošnjo muiščka, plezovca, berkljeza, detola, pogorelčka, senice, penice, tašice in več družih pridnih varhov sadnih vertov, pisano od Andreja Zaberđana.